

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Antonij Maioragij|| Orationes|| Et Praefa-||tiones

Majoragio, Marcantonio

Monasterii VWestphal., 1599

VD16 ZV 10313

II. Magdalenæ Comitiss, matris suæ mortuæ, laudatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68843)

tus fuerit, vt omnino facere constituit, communem
huius ordinis laudem & gloriam amplificare facili
possit ac valeat.

MAGDALENA
COMITIS MATRIS SVAE
mortuæ laudatio.

ORATIO VIII.

ET si propter hanc acerbissimam & maximè
ætuosam honestissimæ parentis nostræ Magdalene
Comitis mortem, tam ingens animum meum dolor in-
uasit, tam immensa ægritudo mentem occupauit, tan-
tus ingenium mæror oppressit, vt nec apud me satis
se videar, nec aliquam huius tanti mali alleuationem
excogitare valeam, nec, quid dicam, attendere facili
possim: tamen cum tuam istam, Pater optime, tam gra-
uem mæsticiam atq; afflictionem conspiciam, qui cari-
ssimam & lectissimam coniugem amisisti, meã con-
sternationem sentiam, qui matre iucundissima priu-
tus sum, harum quatuor sororum infelicissimarum lu-
ctum & squalorem videam, quibus alienissimo tem-
pore dulcissima vita dux & moderatrix erepta est,
tot cognatorum & affinium nostrorum, qui in hoc fru-
nus prodierunt, tristitiam intuear, mihi profecto
ipsi, meoquæ immenso dolori vim inferre constitui.

Quo.

Quoniam ita tibi, Pater amantissime, ita vobis, propinqui gratissimi, visum est, ut ego potissimum, quem haec tanta calamitas maximè perculit, tametsi neque etate neque ingenio satis valeam, vos consolandi munus, qui magis ipse consolandus sum, matrisque meae peractam sanctissimè vitam ornandi, quo mortem eius aliquantò leuius feramus, partes susciperem: conabor igitur etiam contra sapientium hominum praecepta, qui recenti vulnere medicinam adhiberi negant oportere, si quo modo fieri poterit, in hac tam mœsta conicione nonnulla dicere, quae fortasse, nisi veram rationem nostra haec tam ingens egritudo vicerit, aliqua ex parte grauisimum dolorem nostrum subleuare poterunt. Sed heu me miserum & infelicem! Frustrà conor vestrum istum fletum reprimere, qui ipse incredibili fletu conficior: frustrà laboro vestrum dolorem mitigare, qui inusitato ipse dolore contabesco: frustrà esse forti animo contendo, qui nequeam ab isto tam miserabili spectaculo cogitationem ac mentem meam reuocare: qui paulo antè videbam totam domum nostram quietam ac tranquillam à praestanti matris prudentia rectissimè gubernari: patrem de rebus domesticis nihil sollicitum, sed potiùs securum sua foris negocia maximo commodo tractare sorores, industriae matris emulatrices, alacri animo continenter operibus suis instare: me liberalium artium studijs & praeceptoribus assiduam atque diligentem operam dare. Nunc verò nec opinato matris interitu, quàm repente mutata omnia? Vniuersa domus penè destituta, luctu, squalore, lachrymis, funestis

atra.

atratisq; vestibus deformata: plena omnia perturbatio-
 tionum, plena miseriarum. Quid tibi, Pater arummo-
 sissime fiet? qui tot paruulus filijs oneratus, quam tan-
 to opere diligebas, fidiſſimam laborum omnium & te-
 tius vite tue confortem ad te diuulsam & abstractam
 tam importunè videas. O calamitosum & infelicem
 Patrem! Quod enim tibi grauius aut acerbius vul-
 nus accidere potuisset? quod malum atrocius? qua
 tristior calamitas? qua miseria funestior? qui tua
 ipsius morte, si quo modo data facultas esset, coniugis
 vitam libentiſſimè redemisses. Quid vobis, infelicis-
 ſima sorores? qua iam ea atate estis, vt infortunium
 vestrum agnoscat, & nullas ad resistendum dolo-
 ri vires habeatis. Siccine crudeli fato visum est, vt
 vobis ista atate tam tenera, qua maximè maternis
 consilijs indigebatis, qua nullam adhuc, aut certe mi-
 nimam ad domum regendam habere prudentiam
 potest, ea Mater, qua tam honestè vos alere, tam pu-
 dicitè educare, tanta industria vos exercere institu-
 rat, qua denique omnia pie sanctaq; matris officia pro-
 sequebatur, ea, inquam, mater, qua vna ac quiescebat
 tis (proh dolor!) hoc tam alieno tempore vobis, mihi
 parenti nostro, prater omnem expectationem eripia-
 sit? Certè non tam ferreus esse possum, vt aut vos à la-
 chrymis oratione mea tam citò retraham, aut ego vo-
 biscum non effusiùs illachrymem: cum praesertim co-
 ram intuear hunc calamitosissimum parentem nostrum,
 non sine iustissima causa maximopere dolentem ac
 moerentem, qui tam fida socia, tam cara coniuge, tam
 diligenti matre familias orbatus sit. Qui licet ea mentem
 te sit

te sit atque sapientia, ut nulli fortuna, quemuis aduersa, cedendum esse arbitretur, sed omnia potius humana moderatè esse toleranda iudicet: tamen nihil de se suaquè miseria cogitans, cum ad vestram et aetatem respicit, cum ad familiae destitutionem, cum ad communem omnium nostrum sletum ac mœrorem, facere nullo modo potest, quin ingentibus doloris facibus incendatur atque discrutietur. Ego verò cum recordor, quae Matre priuatus sum, quae me vsque ab infantia tam religiosè semper instituit, tam amanter optimis moribus erudiuit, tam ardentè ad ingenuas artes excitauit, tam liberaliter educauit, tanta cum industria, labore, diligentia me ad hanc vsque aetatem perduxit, immensam quandam atque infinitam animo tristitiam percipio: quòd hoc potissimùm tempore, cum aliquos ex me fructus, aliquam ex studijs meis consolationem ac leticiam percipere debuisset, è vita discesserit. Hoc me dolore conficit, hoc me maximè perturbat, hoc acerbè cruciat, quòd à me nihil hactenus, Mater sanctissima atque optima, praeter labores & molestias recepisti, dum nulli sumtui parcis, dum in re familiari tenuissima, meis tamen studijs, quantum satis sit, assiduè subministras, dum me interdum remissiorè ad scientiarum & virtutum cursum excitas. O spes fallaces, inanesque cogitationes nostras! Quoties ego te, Mater, varijs propter temporum acerbicatem iniquitatemque casibus afflictam, consolatus sum? quoties tibi praesenti multe pollicitus? quoties ex profectu meo te diuturnam aliquando voluptatè percepturam frustra vaticinatus sum? Quae cum ego certissima fore crede-

rem,

rem, atque hac inani spe multum oblectarer, nunc ex
 improviso omnia, quasi turbine aliquo labefactata,
 corruerunt. Hunc ego diem tam funestum & lacry-
 mabilem, tam breui futurum vniquam existimasse.
 Huncne igitur fletum ego, mater, has inanes lacrymas
 pro tot laboribus & erumnis, quas pro me sapissime per-
 tulisti, tibi restituo? Suntne hac promissa mea, quibus
 te frequenter onerabam? quibus iactabam, fore aliquid
 quando, ut etas tua iam ingravescens, in adolescentia
 mea conquiesceret? Tu me summa cum molestia, ma-
 ter, educaisti; noctes & dies, ut mihi studendi occasum
 suppeditares, elaborasti: tibi ego iam nihil propter la-
 ctum & lacrymas, & hac inania funeris munera resti-
 tuere possum. Non equidem ego te dicam infelicem
 mater, quæ tam religiosè, tam integrè, tam castè, tam
 piè semper ad hunc extremum usque vita tua diem
 quamuis in perpetuis ferè molestiis propter temporum
 iniquitatem, vixisti: sed nos potius calamitosos & mi-
 seros, quos tam alieno tempore deseruisti. Tu reliquias
 huius vita, quæ potius mors est appellanda, miseris ce-
 lestem in locum subuolasti, ubi a quo sempiterno beati-
 tate perfrueris: nos tui desiderio contabescentes, erum-
 nam vitam ducimus. Verum, si fieri potest, pater, sorores,
 cognati, affines, immensum hunc dolorem aliquantulum
 comprimamus, molliorè nostri animi partem co-
 erceamus, rationem ipsam optimam ducem sequamur.
 Quid enim est, quod diutius lugeamus, pater optimè?
 Quid opus est, ut vos amplius afflictetis, sorores caris-
 simæ? Mater quidem nostra florenti adhuc etate, quæ
 pe qua nondum ad quadragesimum annum peruenerat,

diem

diem suū obiuit, sed ad vitā longè beatiorē transmigravit. Quamobrem illi nihil mali prorsus accidit: quicquid fuit in eius morte mali, in eā nihil, in nos totum redundavit. Sed cū perspicuum sit, fletū hunc nostrū nihil omnino nobis prodesse posse: tandem animos & cogitationes nostras à lacrymis ad matris honestissimā vitā intuemdam erigamus, & immortalī Deo potiūs gratias agamus, quod talē nobis matrem dederit, quā indignemur, quod eandem nobis abstulerit. Adestē igitur, quæso, animis omnes, & paulisper mecū fletum & lacrymas cohibite, dum breviter ea recensēo, quæ fuerunt in parente nostra summopere laudanda: ut ad eius potiūs imitationē animos excitemus, quā ipsam iā fato functam, diutiūs lugeamus. Magdalena parenti nostræ paternū & maternum genus ab antiquissima Comitū familia deductum est: qui ab Amphortio Desiderij Longobardorum Regis sororis filio, nostri generis auctore, prognati sunt. Is enim cū ab auunculo Desiderio totā hanc regionē dono accepisset, Maioragiū vicum extruxit, atque in eo turrim, cuius adhuc in domo nostra post septingentos atque amplius annos quadam extant vestigia atque fundamenta. Quod autē extiterint ē familia Comitū, & arte militari præstantes, & omni scientiarū genere clari viri, nihil opus est, ut hoc tempore cōmemorem, cum per multi sint annales, atque Historia Mediolanensium, quæ hoc apertissimè testentur. Nam satis ad laudem Matri nostræ, quatenus ad genus attinet, existimo, quod patrem habuerit Primum Comitem, qui per se quidem egregius

atq;

atque excellens vir fuit, sed propter singulares atque
 eximias filiorum suorum & filiarum virtutes longe
 etus est clarior atque illustrior. Habuit enim mater
 nostra, quod plerique meministis, quinque fratres,
 tres quidem eximios & praestanti virtute praeditos, se-
 duos praecipue, Petrum & Iacobum, viros eruditissi-
 mos, atque in omni literarum genere plurimum ac
 exercitatos, longeque ceteris equalibus suis antecel-
 lentes. Nam Petrus auunculus noster, per multos annos
 Mediolani summa cum gloria bonas literas & artem
 oratoriam publice docuit. Qui cum elegantia sermo-
 nis, & latini candoris maxime studiosus esset, politius
 res literas, prope iam iniuria temporum amissas, re-
 tuit, ad veterum scriptorum imitationem, eloqui-
 tiaque gloriam Mediolanensem iuventutem excitavit.
 Iacobus autem eius frater Sacerdotio insignis, quam
 vis assidue literarum studiis operam daret, & ut er-
 doctissimus haberetur: tamen ad religiosam potius
 vitam, in qua tantum excelluit, ut mirum omnibus
 videretur, quam ad scientiae gloriam aspiravit. Reliqui
 qui verò tres auunculi nostri, homines naui & mil-
 itarij, varijs in urbibus summa cum fide negocijs
 mercaturis incubuerunt. E quorum numero Aloysius
 huius eruditissimi viri Primi Comitis, consobrini
 nostri, pater, non sine summa laude, relique militaris
 magna scientia saepius ordines duxit. His quinque fratri-
 bus tam egregijs viris mater nostra felix ac fortuna
 videri potuisset, nisi, cum maxime flourerent, quae
 fatali quadam calamitate omnes amisisset. Nam
 cum esset omnium natu minima, paterna in domo, quam

primi

primus eius parens prisca illa seueritate atque religio-
 ne gubernabat, honestissime educata; tantum, viuentem
 adhuc matrem suam Helisabetham Sacca, lectissima femi-
 na matronaque diligentissima profecit, ut post matris
 mortem paruula relicta, quippe qua duodecimum tan-
 tum annum attigerat, senili quadam prudentia do-
 mum regere cœperit; neque enim erat alia herilis,
 quæ res domesticas eo tempore curaret, femina; cum
 eius soror Catharina, viuentem adhuc matrem, nupsisset.
 Itaque mater nostra circiter annos quatuor domesti-
 ca negocia semper quidem virginali cum verecundia,
 sed tam accuratè, tam sedulo, tam cautè tractauit, ut
 & parenti & fratribus omnem domesticarum rerum
 molestiam penitus adimeret. Non enim puellari leui-
 tate, sed matronali constantia cuncta administrabat.
 Et quamuis onus totius regendæ atque alendæ fami-
 liæ ipsa vna puella sustineret; nullo tamen labore aut
 molestia frangebatur; sed alacri semper animo, &
 blando vultu, facieque lata, & renidenti ore suis ope-
 ribus continenter instabat: cum interim ita vitam su-
 am institueret, ut piè sancteque viueret, & diuinis re-
 bus interesse quotidie contenderet: atque in pauperes,
 quantum eius facultas ferret, benigna atque liberalis
 esset: nihilque audire aut ferre posset, quod à Chri-
 stiana religione atque castissimis auribus abhorrere ali-
 quo modo videretur. Quæ res partim ab eius optimo
 prudentissimoque ingenio, partim à seuera parentum edu-
 catione sanctaque institutione proueniebant. Quæ enim
 temperantia, Oj boni! quæ abstinentia viuebat! Vi-
 num aut nunquam, aut certe rarissime degustabat, atque
 K id adeo

id aded dilutum, vt ne vini quidem saporem retineret. Lautiores omnes epulas omnino respuebat, pane, pomis, oleribus ipsa ferè contenta, fratribus tamen suis, ac ceteris domesticis opiparè splendidequè mensam apparabat. Hoc enim à matre sua prudentissima femina se didicisse pradicabat, Virorum propriam virtutem esse fortitudinem, fœminarum sobrietatem ac temperantiam. Quare propter eam, qua vt ebat, in victu continentiam, firma semper valetudine fruebatur. Et quamuis ita parcè sobriequè viueret, tamen aded liberali atque honesta facie splendebat, cum quadam natiui candoris & ruboris suauitate, vt quicumque eam aspicerent, eius venustatem magnopere commendarent. Rarissimè tamen in publicum prodibat, ac, nisi cum Sacrorum gratia templa Deorum immortalium matutinis horis frequentaret, intra domesticos parietes sese continebat. Proprium enim ac suum esse munus, à parente & fratribus dedicerat, domum sedulo custodire, & quæ domi essent iam à viris acquisita, diligenter conseruare: quod cum omni studio, cura, diligentia faceret, ita tamen erat in tuenda re familiari diligens, vt omnis abesset prorsus ab ea liberalitatis atque auaritiæ suspicio. Nam quacumque iam condiderat atque reposuerat, cum opus esse videret, tam hilari fronte promebat, vt & parentes & fratres eius alacritate liberalitate què maiorem in modum letarentur. Quid de eius pudore verecundiaquè dicam? quæ tanta erat, vt, si quando fortè notasset, ab aliquo viro se paulò intentius aspici, statim incredibili rubore perfunderetur, & quâprimùm

commodè atque honestè posset, sese aspectui subtraheret. Quin effusius ridere non modò ab externis nunquam hominibus, sed ne à parente quidem & fratribus suis unquam visa est. Ab inani verborum profuentia, muliebrique loquacitate vsque adeò abstinebat, vt ne cum equalibus quidem suis diutius aut copiosius loqueretur: sed rerum vtilium, & honestarum auditione contenta, silentio atque taciturnitate mirificè gaudebat atque oblectabatur. Neque enim cum aliquid semel audisset, quod ad vitæ honestatem attineret, unquam amplius obliuiscabatur. Memini ego, cum de fratre suo, doctissimo viro, Petro Comite loqueretur, solitam dicere; cum is Mediolano, vbi publicè Oratoriam artem profitebatur, in Carellanum, domum ac patriam suam aliquando veniret, se quadam eius admiratione ductam, quæcunque ille dixisset, diligentissimè semper audiuisset, atque memoria mandasse; illudque præter cætera, cum vix decimum annum ageret, ab eo didicisse; Maximam esse fœmina virtutem, si quàm paucissima loqueretur: quòd ita dictum esset à quodam Græco sapiente: Mulierem ornat silentium: atque hanc fuisse causam, cur postea semper taciturnitate fuerit oblectata. Cum igitur in ea virginali ætate ita viueret, & omnibus, qui eam agnoscerent, perquam amabiles mores suos vehementissimè probaret, & esset quasi quoddam antiqui pudoris pudicitiaque veteris exemplar: tu Iuliane pater, hac fama impulsus, pro ea, quæ tibi cum eius parente atque fratribus summa intercedebat familiaritas & amicitia, quauis adhuc esses admodum

adolescens, in vxorem tibi petere decreuisti. Quam
 rem, cum propter veterem familiae dignitatem atque
 necessitudinem, quod ab eadem Comitum gente natus
 esses, tum propter singularem atque egregiam virtutem
 tuam facile impetrasti. Nec vero postquam viro copu-
 lata, liberiùs viuendi potestatem nacta videretur, ad
 pristinis illis suis sanctissimis moribus latum vnquam
 (quod aiunt) vnguem discessit; vni se viro suo orna-
 bat, vnum amabat, vni placere studebat: neque conui-
 uijs, quod plerumque noua nupta solent, aut choreis, aut
 ludis publicis capiebatur; sed ea potius omnia, tan-
 quam flagitiorum irritamenta, detestabatur. Sim-
 plex erat in eius ornatu munditia, non affectata, non
 exquisita nimis; sed quae castum & pudicum animum
 apertissimè praese ferret. Et quamuis in omnibus su-
 is actionibus, & in omni sermone maxime puram &
 integram mentem ostenderet; tamen in domestico
 victu atque consuetudine, tanta ingenij suauitate, tan-
 ta comitate atque affabilitate praedita erat, vt te in-
 felicem ac fortunatum, Pater, tali coniuge sapissime
 predicares. Nunquam enim tibi se opponebat, nun-
 quam aduersabatur, nunquam contradicebat: sed cum
 te plus sapere, plus intelligere persuasum haberet, om-
 nibus in rebus tuae voluntati libentissimè morem gere-
 re contendebat. Quicquid tibi vel boni vel mali eue-
 nisset, id eo vultu atque eo animo accipiebat, perinde
 quasi non tibi tantum, sed sibi etiam euenisset. De te
 vno loqui, de vno cogitare, ab vno pendere perpetuò so-
 lebat: neque cum aliquo viro, quamuis amico atque ne-
 cessario, aut paulò hilariùs ridere, aut familiarius col-
 loqui

loqui fas esse arbitratur. Res verò domesticas tanta cum diligentia tractabat omnes, tam accuratè custodiebat, quasi de minimis etiam quibusque rationem esset aliquando redditura. Quid illud? quanti tandem aestimandum est? quanto opere celebrandum? à me præcipuè, qui à tali matre me procreatum & nutritū esse, non tantum summiè latari, sed etiam magnopere gloriari soleo: quod omnes filios suos, quos tibi, pater, nouem enixa est, te sæpius reclamante & contrà nitente, proprio lacte nutrire voluit: neque vnquam passa est, quamuis interdum esset parùm firma valetudine, nutricem præter se aliquam filijs suis adhiberi. Quæ vna in re voluntati tuæ, pater, in tota vita sua refragata est. Tu enim eius salutem valetudiniq; prospiciebas, quod periculosum esse censes, ad labores ac dolores, quos in gestando utero atque enitendo pertulisset, graue etiam atque difficile nutriendi munus accedere: sed illa se totam atque integram velle matrem filiorum suorum esse prædicabat, neque sua spei, sui sanguinis, sua vitæ partem cum alia muliere communicare, quò deinde filij vel duas se habere matres crederent, vel maternum amorem in nutrices transfunderent. Nam eas matres penè impias appellabat, quæ cum lacte suo filios satis commode nutrire possent, eos tamen, ne laborem nutriendi sentirent, ab sese ablegare in animum inducerent. An ideo in nobis fœminis (aiebat) cum vterum gestamus, ita volente rerum omnium procreatrice natura, primum vbera turgescere incipiunt, deinde post partum lac enascitur, ut ab eo postea filios nostros, quos proprio sanguine prius

aluumus, statim natos & vagitu suo nostram opem implorantes, reijciamus, proprioque ac suo nutrimento priuemus? Quorsum igitur in sinu mammas gestamus, si nunquam eis usura penitus sumus? Quorsum edito partu, confestim vbera lacte complectentur, si natos nostros eo spoliemus? & , quamprimum vt exarescant, efficimus? An non hoc est maximam liberis nostris iniuriam inferre, si non eis alimentum cum ipsis natum praebeamus? Non ita me docuit Petrus Comes, vir excellentissimus, frater meus: qui mihi saepe narravit id, quod omnino verissimum esse censeo; Longè plurimum referre, cuius lacte filij nutriantur: quoniam vna cum nutricis lacte, mores quoque eius & ingenium plerique sugere soleant; & , quanquam à bonis parentibus orti sint, saepenumero tamen in nutricum vitia atque flagitia degenerare. Quare nullo modo patiar ego, vt propter lactis alimentum à nobis atque à parentibus nostris, hominibus honestissimis, filij mei degenerent; aut nutricem potiùs alienam, quam matrem propriam agnoscere statim atque adamare condiscant. His atque huiusmodi multis alijs rationibus adducta, cum tres masculos, & sex foemellas pepererit, omnes proprio lacte nutriuit. Itaque factum est, vt cum non esset admodum robusto corpore, sed imbecillo ac delicato, propter assiduum & rerum domesticarum, & nutriendorum filiorum laborem varios in morbos inciderit, & proximis annis superioribus minus prospera valetudine fuerit. Non tamen ab officio suo cessavit vnquam; neque eam vel secunda, vel aduersa fortuna ab honestissima instituto vitæ cursu

reuocauit. Qua enim cura, qua solitudine, quo studio nos filios suos educabat? qua humanitate, qua comitate, qua indulgentia, qua recta & honesta essent, admonebat? qua dicendi seueritate, quo verborum pondere, qua castigatione, si quid à nobis non rectè commissum fuisset, reprehendebat? Neque enim eius in nos animaduersio vnquam ultra verba procedebat. Nam ingenuorum animos non verberibus, (aiebat) sed verbis, modò acrioribus, modò mitioribus fieri solere meliores. Quare plùs ipsa verbo vno paulò grauiori proficiebat, quàm cetera matrona multis plagis potuissent. Qua quidem docendi & castigandi moderatione facile consequebatur, vt eam omnes & vehementer amaremus, & plurimùm vereremur. In domo autem nihil prorsus neque visu fœdum, neque auditu obscœnum esse patiebatur; nihil quod aliquo modo liberorum suorum animos posset ab honestate detorquere. Iam verò quotidie nos adhortabatur, vt veris bonis animum exornare studeremus. Virtutem vnã esse dicebat hominis propriam & stabilem possessionem; cetera omnia fluxa esse & fragilia. Quocirca precipiebat, vt nihil nisi de virtute cogitaremus. Sed me præter ceteros, quem ad literas propenso esse animo videbat, fratris sui Petri Comitæ exemplo frequenter ad ingenuarum artium studia incendebat; de illo me præsentè sapissimè loquebatur, eius doctrinam extollebat, honores & gloriam predicabat; vt talis euadere conarer, hortabatur. Verùm in primis nos omnes ad immortalis Dei cultum & religionem excitabat: neque quenquam nostrum

matutinis horis è cubiculo prius exire patiebat, quam flexis suppliciter genibus, Deo preces pie ac religiosè fudissemus: idem etiam vesperi, cum essemus cubitum ituri, fieri precipiebat: siquidem affirmabat, homini religioso ac deuoto nihil mali, neque uiuenti, neque mortuo, euenire posse. Summam igitur leticiam & incredibilem voluptatem ex profectu nostro capiebat. Nullus enim ex tot filijs erat, qui non fidelissimè atque amantissimis eius consilijs parere omni diligentia studeret, & qui non illi rebus in omnibus obsequi contenderet. Itaq; cum cetera matrona suos ornatus, gemmas, vniones, torques, armillas, preciosas vestes ostentarent, ipsa dicebat, Filios suos tam bene & liberaliter educatos, esse suas opes, sua ornamenta, suas delicias. Et quamuis omnes aequaliter amaret, in me tamen, nescio quo modo, propensiori esse animo videbatur, quod ex docilitate mea, qua mirificè gaudebat, me tantum in literis profecturum sperabat, vt aliquando fratris sui gloria respondere possem. Memini enim decem ab hinc annos, cum adhuc admodum puer essem, & vix duodecimum annum attigissem, Petrus Comes eius frater diem suum obiisset, quamuis ex fratris interitu, quem vnice diligebat, grauissimum dolorem accepisset: tamen eum dolorem ita consolari solitam, quod diceret, se sperare futurum, vt breui tempore frater suus in me reuiuisceret. Quae spes eius & predicatio longè maiores, vt verè dicam, mihi stimulos ad discendum addidit, & magis ad optimarum artium studia me semper deinceps accendit & inflammanit, quam omnes omnium preceptorum ad-

mori

monitiones & adhortationes. Quod nisi postea tam turbulenta tempora subsecuta fuissent, fortasse multo magis in bonis literis, quam hactenus feci, proficere potuissem. Sed cum in mentem venit, quot miseris & calamitatibus, proximis superioribus annis conflictati fuerimus, quam turbulentis tempestatibus propter ingentes bellorum tumultus exagitati simus: cum recordor, quanta etiam nunc in rerum omnium perturbatione versemur, bene actum cum eis esse existimo, qui ea mente, ea religione, ea fide, qua modo parens nostra, cum morte vitam commutarunt. Quas enim calamitates non pertulimus? quas miseras non vidimus? qua mala non experti sumus? quibus tamen omnibus in molestis laboriosa mater nostra se ita semper gessit, talem animi magnitudinem ostendit, ut non modo ipsa consolatione non egeret, sed alios etiam ulterius consolaretur, & ad fortiter omnia perpetienda multis rationibus animaret. Cum enim hostium impetu longe lateque vastatis agris omnibus, depopulata regione nostra, direpta domo, rebus ad usum vitam necessariis spoliati nos in montes & sylvas abdidissemus, ne crudelissimis hostibus prada fieremus, in ea solitudine mater novem filijs circumdata, qui omnes fame frigoreque confecti, miserabiliter lachrymabant, (quamuis enim pecunia non deessent, tamen neque panis usquam, neque cibi ulli reperiebantur) non se tamen, ut plerumque alia solebant, fletu muliebri conficiebat, sed potius & ipsa animum ulterius colligebat; & te, pater, praesentem cum propter ingentes illas miseras paulo demissiore animo videreris, ad constantiam, ad

patientiam, ad perseverantiam excitabat, & no-
 stram fletum ac lachrymas spe fortuna melioris, quam
 poterat blandissimè, solabatur. Quid, earentis di-
 titudo parentis nostræ quàm admirabilis ac diuina fo-
 it? cum tu, pater, maximopere sollicitus, ne pro-
 pter inedia penitus in desertis illis locis deficeremus
 atq; interiremus, ubi passim fame enectorum proiecta
 cadauera conspiciebantur, in proximos vicos, ut nobis
 cibos queres, cum pecunijs descendisses, & statim
 ab hostibus interceptus atque captus fuisses. Quam
 calamitosus, Dii immortales! quàm infelix, quàm
 pater ille nobis dies fuit! quàm ipsa etiam sola cogi-
 tatione horribilis! Relicta erat mater in solitudine
 sine vlla prorsus aut cognatorum, aut affinium, aut so-
 ciorum ope, qui vel iam fame interierant, vel in ho-
 stium potestatem deuenerant, vel in alias solitudines
 aufugerant: aderamus nos filij longa inedia & diu-
 tina fame penè enecti, reditum tuum, pater, magna
 cum auiditate expectantes, & eo ipso die sperantes
 aliquid te tandem nobis allaturum, quo vescentes se-
 mem aliquantulum alleuaremus, cum subito nuncius
 acerbissimus affertur, te captum ab hostibus, spoli-
 tum pecunijs, in vincula coniectum fuisse. Pro De-
 um hominumque fidem! quæ fuit in hac tam ingenti
 calamitate matris nostræ constantia? quæ mulier hoc
 accepto tam repentino, tam graui, tam acerbo nuncio,
 non statim eiulatum immensum edidisset? non ve-
 lulatu & gemitibus totam eam solitudinem repleuis-
 set? non sibi genas ac faciem lacerasset? non De-
 uos & Diuas omnes crudeles appellasset? non an-
 mium

num denique prorsus despondisset? At mater nihil
 huiusmodi commisit: sed cum nos omnes largofletu
 totam irrigare faciem & corpus videret, & miseran-
 do gemitu vociferationeque supremum animi dolo-
 rem testari, diu quidem præ mœrore nos incredibili
 commiseratione respiciens, nihil elocuta est, deinde
 verò magno quodam ab imo pectore deducto suspirio,
 Nolite (inquit) omnino desperare, atque animum de-
 mittere, dulcissimi filij mei: fortasse Deus propter ali-
 quod delictum nostrum hanc etiam nouam calamita-
 tem reliquis adiecit. Sed bene habet. Quod pater
 vester non, vt alij plurimi, fuit ab hostibus interfectus,
 sed tantum in vincula coniectus, hoc à diuina prou-
 dentia factum esse pro certo habeamus. Neque enim
 omnino Deus nos destituit, non patietur nos hac mise-
 ria diutius affligi: vobis breui patrem vestrum in-
 columem, mihi credite, restituet: vos tantum certam
 fidem & persuasionem animo concipite, atque hoc ab
 immortalis Deo beneficium, hanc gratiam, hoc munus
 religiosi precibus mecum effragitate. Neque enim mi-
 hi dubium est, quin Deus pro sua immensa clementia
 misericordiaque nostras sit preces auditurus. Qua-
 cum dixisset, nos omnes iussit flexit in terram geni-
 bus, ad coelum manus extollere, ac primo delictorum
 veniam à Deo celestibusque omnibus humiliter petere,
 deinde pro salute patris & restitutione vota nuncupa-
 re. Quæ cum omnia, quanta potuissemus maxima reli-
 gione fecissemus, post multam noctem nos languentes
 & penitus affligtos, in lectulo sub quadam arbore
 collocavit: ipsa verò totam noctem insomniū duxit,
 neque

neque

neq; vnquam Deo preces fundere cessauit. Ecce autem sub auroram tu, pater, quasi de caelo missus repente nobis adfuisisti, summaq; cum lachrymis permixta laticia, quemadmodum custodes sefellisses, atq; hostiū manibus mirabiliter elapsus fuisses, enarra illudq; flens addidisti, te nullo modo existimare, humo no consilio tuo, aut propria industria sed diuino potius auxilio tam facile crudelissimis hostib. ereptum fuisse. Tum verò mater te complexa, atq; ad nos conuersa. En, inquit, carissimi filij, quam citò vobis parentum vestrum Deus elargitus est, quoniam ad eum tota mentem confugistis? quòd si vos piè religioseq; gerere perseruabit, etiam à reliquis malis omnibus nos quamprimum liberabit. Hunc igitur animum, hanc constantiam, hanc mentis altitudinem in illis tam immani atque intolerabilibus miserijs mater ostendit. Cum verò iam mitiora tempora successissent, & hostes quidem è regionibus nostris abüssent: sed propter agrorum vastitatem, & domorum direptionem, atque incendia, quae praecesserant, intoleranda famies vbique dominaretur, & passim homines in compitis ac publicis vijs prostrati, propter inedia miserimè perirent, quae, pater, pro tua singulari industria longinquis è regionibus satis abundanter pro tempore familiae cibos procurares, nobis quotidie mater blanda oratione pioq; sermone suadebat, vt earum, quae paulò antè fuerant, calamitatem memores, gratum pro meritis, ab immortali Deo nobis concessis, animum ostenderemus: & quando nihil Deo gratius fieri possit, quam e gentibus hominib. subuenire, nostro comedendi desistat.

rio aliquid subtraheremus, quod esurientibus, & fame
 confectis ac pereuntibus vicinis largiremur. Itaque nobis,
 eius oratione persuasis, eo modo panem manè vesperiq;
 distribuebat, ut prima portio semper alicui magis indi-
 genti vicino seruaretur, quorum propter incredibilem
 annonæ caritatem erat infinita propè multitudo. Qua-
 re postea multi paulò etiam ditiores, cum pertristis il-
 la fames quieuisset, se vitam suam & filiorum matris
 nostræ benignitati debere, atq; acceptam ferre, palam
 fatebantur, quibus, cum in tota regione nullus esset ci-
 bus, diuitiæ suæ nihil omnino prodesse potuissent. Sed
 nimis longum esset, omnia percensere numerando, qui-
 bus mater nostræ non solum magnopere laudabilis, sed
 etiam plurimum admirabilis fuit. Hac autem à me
 non ideo commemorantur, quia sperem, oratione mea
 satis pro meritis atque dignitate posse illam exornari,
 quod longè maioris ingenij atq; eloquentiæ munus es-
 set: verum ut honestissimè sanctissimeque peractam ab
 ea vitam recolentes, mortem eius aliquantò mitius
 feramus: cum apud animos nostros statutum atq; ex-
 ploratum habeamus, omnibus, qui tam religiosè Chri-
 stianèque vixerint, ut illa semper à teneris (ut aiunt)
 vnguiculis ad hoc vsque tempus vixit, certum ac desi-
 nitum in cælo esse locum, ubi sempiternis seculorum æ-
 tatibus iucundissima purissimaque voluptate perfruan-
 tur. Quod quidem illa firmiter credebat, ut sic è vi-
 ta discesserit, quasi à diuturno carcere solueretur, &
 ab obscurissimis tenebris ad clarissimam lucem euola-
 ret. Cum enim acutissima febre correpta fuisset, &
 iam se morti proximam esse cognosceret, nihil sibi
 prius

prius

prius faciendum putauit, quam ut optimum Sacerdotem accersiri iuberet, cui de more Christiano peccata sua confiteretur, & à quo panem illum coelestem ac diuinum, per quem nobis verissimum Christi corpus admirabili mysterio communicatur, deinceps acciperet, & qui denique sibi omnia, quae ab Ecclesia Christiana iam pridem optime sunt instituta, Sacramenta sibi ministraret. Quibus omnibus summa cum religionis cerimoniaque peractis, postea non recusauit, quod mandatum etiam, si nobis ita placeret, Medicos adhiberemus. Verum, magis atque magis ingrauescente morbo, cum nihil amplius spem superesse intelligeret, & nos omnes quasi attonitos esse videret, ac de sua vita maxime sollicitos, ultra blandè consolari coepit, benigneque rogauit, ne suam ab hac vita discessum multis lachrymis prosequeremur: sibi enim iam paratam esse perpetuam alterius vita quietem ac tranquillitatem, ad quam, ita volente atque iubente Deo, libentissime transmigraret: neque alia de causa mortem sibi paulò grauiorem videri, nisi quia paruos adhuc filios relinqueret, qui sua praesentia suoque auxilio plurimum indigerent. Tum verò te, pater, apprensà dextera, multum obsecrauit, ut communium filiorum deinceps totam curam susciperes, & eum laborem, quem ipsa maioribus parte subire consueuisset, tu vnus postea totum hanc grauatè sustineres. Vobis autem, inquit, o filij carissimi, quoniam certum habeo, fore vos semper, sicut hactenus fuistis, parentis vestri monitis obtemperantes, nihil aliud moriens mando aut precipio, nisi quod iam sepius praecepi, ut quoad vixeritis, Dei cultum &

pie

pietatem ceteris rebus omnibus anteponatis : Deum
 omnia videre, omnia procurare, bona bonis, mala ma-
 lis dare certissimum habeatis. Omnia vobis bene & fe-
 liciter euenient, si religiosè piequè Deum colueritis,
 atque ea, quæ à maioribus nostris, Christiana religio-
 nis auctoribus, præcepta atque instituta sunt, diligen-
 tissimè obseruaueritis. Sic enim & parenti huic ve-
 stro satisfaciatis, & mortem mihi leuiorem efficiatis,
 & vobis bona omnia comparabit. Hæc cum dixisset,
 iterum accersito Sacerdote rogauit, vt sacro sibi o-
 leo, prout mos est, corpus inungeret, & animam suam
 iam è corpore exeuntem, immortalì Deo commenda-
 ret. Hunc habuit finem atque exitum religiosissi-
 mè acta matris nostræ vitæ, prosperum quidem illi ac
 felicem, si qua est Deo religiosè iustequè viuentium cu-
 ra, quam esse maximam pro comperto habemus, nobis
 autem aduersum & calamitosum. Illa enim horum
 infelicitum temporum miseras & humana vitæ cala-
 mitates atque molestias deseruit, iamquè ad salutis ac
 tranquillitatis portum peruenit: nos autem matre op-
 tima spoliati, maximis molestiarum procellis agita-
 mur, & luctu squalorequè conficimur, nequè vllum ad-
 huc miseriarum finem prospicimus. Sed non commit-
 tam, vt dolori diutiùs indulgeamus, aut oratione mea
 vobis mœrorem, quem pro viribus alleuare constitui,
 magis augere, quàm immnuere videar. Non est, mi-
 hi crede, pater optime, quòd eius mortem, quæ omne
 vitæ suæ curriculum maxima cum honestate, fide, reli-
 gione confecit, tam grauius ferendam putemus: sa-
 tis enim diu luximus, satis habenas fletui laxauimus.

Narr

Nam quamuis per etatem & natura legem multo
 adhuc annos summa cum vtilitate & commoditate
 nostra mater viuere potuisset: tamen non tam cogi-
 tandum est, quid nobis commodum atque vtile fuerit,
 quam quid immortalis Deo placuerit, & quid ipsi
 tri nostra expedierit. Cum enim satis iam ad cele-
 stem gloriam acquirendam & immortalitatem vi-
 set, voluit eam Deus in coelum ad se reuocare. Nil
 porro est hoc tempore, quod eam ad diutius viuendum
 inuitare magnopere posset, praeter filiorum curam &
 amorem, quo maxime tenebatur: sed adeo iam infir-
 ma erat, & tanta corporis imbecillitate premebatur,
 vt frequentissimis morbis affligeretur, & propter
 varias & tam odiosas ac molestas horum infelici-
 temporum perturbationes nullam neque diurna, neque
 nocturna quietis partem percipere poterat. Bene-
 tur cum ea, bene inquam, actum est, quoniam omnia
 tandem miseris liberata, praeclaris suis actionibus
 virtutibus preparata in coelo praemia consecuta est.
 Quare si nobis cordi est, quod illi gratum sit effici
 cupit illa nos suo potius bono gaudere, quam nos
 malo tristari: qua pro mortali huius vita conditi-
 ne, proque tam crebris calamitatibus, quas ante
 quidem constanti, sed iam tandem fatigato ferendo
 immortalis ac sempiternam beatitudinem adeptus
 est: nobis autem, inficiari nemo potest, quin
 lum quidem grauissimum acciderit. Sed postquam
 ita Deo placuit, & iam immutari nullo nostro
 lore aut fletu potest, omnem, si quo modo fieri po-
 test, sin minus, maiorem saltem moeroris partem

nobis fortissimè reyciamus Quod quidem te, pater optime, pro tua singulari virtute atq; sapientia sine vlla dubitatione facturum credo. Vos autem, sorores carissima, quarum atas ad resistendum dolori adhuc est imbecillior, ita cogitate, Matrem nostram nolle nos amplius mortem suam deslere, cum longè nūc felicius viuat, quàm antea cum nobiscum viuere videbatur: sed eam putate nobis iubere, vt iā tandem à fletu mentes nostras ad imitandas eius praeclaras & honestas aetiones reuocemus. Quòd si dum ea viueret, semper eius praeceptis libentissimè paruistis, videte ne hoc tempore, cum ad beatiorem vitam transierit, non ei parere vobis turpissimum sit. Iubet igitur mater, vt iam tandem à lachrymis abstineatis, & ea potius frequenter animo repetatis, quae nobis honestè viuendi praecepta viuens tradidit, suisq; vestigijs, quantum vestra facultas fert, insistere contendatis. Hoc ei multò gratius, multoquè iucundius erit, quàm sit immensus iste dolor vester. At vobis, cognati & affines, qui praesentia vestra nostrum hoc funus honestare voluistis, & vestro maerore declarastis, quàm molesta vobis acciderit hac nostra calamitas, faxit Deus optimus maximus, vt omnia bene & feliciter eueniant, talisq; fletus ac dolor vel nunquam vel saltem rarissimè contingat.